

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ

ΚΡΙΣΙΣ

ΤΟΥ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

*Ἀναγνωσθεῖσα τῇ 30 Μαΐου 1908 ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν
τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου*

ΥΠΟ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Εισηγητοῦ τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπείας

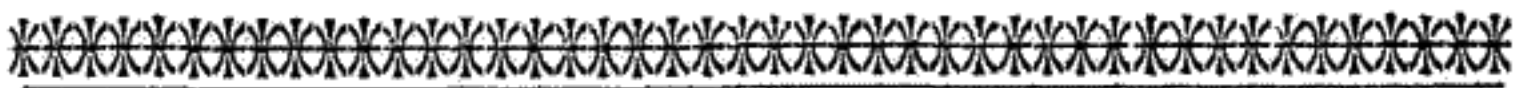
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΚΡΑΤΟΥΣ» ΘΑΝΟΥ ΤΖΑΒΕΛΛΑ

1 — Ὀδὸς Ἀριστέιδου — 1

1909

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΣ ΟΜΗΓΥΡΙΣ

Ὁ μέγας ἐκ Κενιξβέργης φιλόσοφος τῶν νεωτέρων χρόνων Κάντιος ζητῶν ἐν τῷ νέαν φιλοσοφικὴν περιόδον διανοίξαντι πολυθρῦλῳ αὐτοῦ συγγράμματι, τῇ «Κριτικῇ τοῦ καθαροῦ λόγου», νὰ ὀρίσῃ τὰ γνωρίσματα, δι' ὧν διαγινώσκομεν πότε ἡ ἐπεξεργασία τῶν γνώσεων ἡμῶν εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀσφαλῆ ὁδὸν τῆς ἐπιστήμης, περὶ μὲν τῆς λογικῆς ἀποφαίνεται ὅτι ἡ μάθησις αὕτη ἐνωρίτατα εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀσφαλῆ ἐπιστημονικὴν ὁδόν. Τοῦτο δ' ἀποδεικνύει, λέγει, οὐ μόνον τὸ γεγονός, ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἡ λογικὴ οὐδεμίαν ὀπισθοδρομησιν ὑπέστη, ἀλλὰ καί, ὅπερ παρατηρήσεως ἄξιον, μέχρι τοῦδε οὐδὲν βῆμα πρὸς τὰ πρόσω ἐποιήσατο καὶ ἐπομένως παρίσταται ἐπιστήμη ἀποτετελεσμένη καὶ τελεία.

Περὶ δὲ τῆς μαθηματικῆς λέγει τὰ ἐξῆς ἀξιωματημόνευτα:

Τὴν μαθηματικὴν εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἀσφαλῆ τῆς ἐπιστήμης ὁδὸν ὁ ἀξιοθαύμαστος λαὸς τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ φαντάζηται τις ὅτι ἐν τῇ μαθηματικῇ ἡ εὕρεσις τῆς βασιλικῆς ἐκείνης ὁδοῦ ἢ μᾶλλον ἢ διάνοιξις αὐτῆς ὑπῆρξε τόσον εὐχερῆς ὅσον ἐν τῇ λογικῇ, ἐνθα ὁ λόγος ὑποκείμενον ἐξετάσεως ἔχει ἑαυτόν. Πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐγὼ φρονῶ, λέγει ὁ Κάντιος, ὅτι ἐπὶ μακρὸν χρόνον διετέλει ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια ψηλαφῶσα καὶ περιπλανωμένη (ἰδίως παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις) καὶ ὅτι τὴν μεταβολὴν ἐκείνην ὀφείλομεν ν' ἀποδώσωμεν εἰς διανοητικὴν ἐπαναστάσιν, ἣν ἐπήνεγκεν ἡ εὐτυχῆς ἐπίνοια ἐνὸς μόνου ἀν-

δρὸς κατὰ τινὰ ἀπόπειραν. Τῷ τὸ πρῶτον ἴχνος τῆς ὁδοῦ ἀνακαλύψαντι ἀνέτειλε θεῖον καὶ ἀνέσπερον φῶς. Τῆς ἐπινοίας δὲ ταύτης ἀντεχόμενος δὲν ἐδύνατο πλέον ν' ἀποπλανηθῆ ἀπὸ τῆς διανυτέας ὁδοῦ καὶ οὕτως ἡ ἀσφαλῆς τῆς ἐπιστήμης ὁδὸς ἦτο πλέον εὐρημένη καὶ προδιακεχαραγμένη κατὰ πάντα τοὺς αἰῶνας καὶ ἐπ' ἄπειρον ἔκτασιν.

Ἡ ἱστορία τῆς τε διανοητικῆς ταύτης ἐπαναστάσεως, ἣτις εἶνε πολλῶ σπουδαιότερα τῆς ἱστορίας τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ πολυθρυλήτου Ἀκρωτηρίου, καὶ τῆς τοῦ εὐδαίμονος ἐκείνου ἀνδρός, ὅστις ἐπήνεγκεν αὐτήν, δὲν περιεσώθη δυστυχῶς μέχρις ἡμῶν. Ἀλλ' ἐκ τοῦ παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ διασωθέντος μύθου δείκνυται ὅτι ἡ ἀνάμνησις τῆς μεταβολῆς, ἣτις προεκάλεσε τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς ἀνακαλύψεως τῆς νέας ταύτης ὁδοῦ, ἐφάνη τοῖς μαθηματικοῖς ἐξόχως σπουδαία καὶ διὰ τοῦτο παρέμεινεν ἀληστος.

Ταῦτα περὶ τῆς μαθηματικῆς ὁ Κάντιος.

Ἀλλὰ τοῦθ' ὅπερ λέγει ὁ Κάντιος περὶ τῆς μαθηματικῆς εἰκαστικῶς, συνέβη ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ πραγματικῶς.

Ἐξ ὅτου δῆλα δὴ ἐπέλαμψε τὸ οὐράνιον φῶς εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ Μιλησίου Θαλοῦ, ὅτι ὁ κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πρέπει νὰ ἐρμηνεύωνται οὐχὶ διὰ τῆς φαντασίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ λόγου, οὐχὶ διὰ ποιητικῶν ἐπινοημάτων, ἀλλ' ἐκ φυσικῶν αἰτίων, ἐπτερώθη τοσοῦτον ἡ Ἑλληνικὴ διάνοια, ὥστε ἀληθῆ κατὰπληξιν ἐμποιεῖ ἡμῖν τό τε πλῆθος καὶ τὸ βρῖθος καὶ ἡ ἔξαρσις τῶν ἐντὸς μιᾶς καὶ ἡμισείας μόνον ἑκατονταετηρίδος ἐμφανισθεισῶν φιλοσοφικῶν ἀποπειρῶν πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ κόσμου.

Ἄλλα ταῦτα ἦσαν, ἵνα κατὰ Κάντιον εἰπωμεν, τὰ ἴχνη μόνον, δι' ὧν ὑψηπέτης διάνοια ἐδύνατο νὰ ἐξαρθῇ μέχρι τοῦ ἀοράτου ἕως τότε κόσμου, ἦσαν αἱ ἀκτῖνες, αἵτινες ὑπεδήλουν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸν ὑπερουράνιον κόσμον, πρὸς τὸ πεδῖον τῆς ἀληθείας, ἐνθα εὐτυχῆς τις οὐρανοβάμων ψυχὴ θ' ἀπέλαυε τῆς θέας τῶν θείων καὶ αἰδίων ὄντων.

Ἡ εὕρεσις παρὰ πάντα ταῦτα ἢ μᾶλλον ἢ διάνοιξις τῆς βασιλικῆς ταύτης ὁδοῦ δὲν ἦτο εὐχερῆς. Ἀπόδειξιν τούτου σαφειστάτην παρέχουσιν αἱ ἐπὶ δύο ἑκατονταετηρίδας ῥαγδαίως ἀλλήλας διαδεχόμεναι φιλοσοφικαὶ ἀποπειραὶ θαυμαστῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καθόλου διανοιῶν. Ἡ ἐπανάστασις, ἣν ἐπήνεγκεν εἰς τὸν τρόπον τοῦ διανοεῖσθαι ἢ εὐτυχῆς ἐπίνοια ἐνὸς ἀνδρός, διήνοιξε καὶ προδιέγραψε τὴν ὁδὸν τῆς φιλοσοφίας εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας καὶ ἐπὶ ἐκτάσεις ἀπείρους. Ὁ εἰς τὸν ὑπερουράνιον ἐκεῖνον κόσμον εἰσδύς καὶ τὰ ὄντως ὄντα ἐκεῖ θεασάμενος παρέστησε τοῖς ἐπὶ γῆς τὸν ὑπὲρ αἴσθησιν ἐκεῖνον κόσμον μετὰ τηλικούτου ἐνθουσιασμοῦ, μετὰ τοσαύτης δυνάμεως καὶ ζωῆς, ὥστε ἀνήψεν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν ἄσβεστον πρὸς αὐτὸν πόθον καὶ ἔστρεψε τὰ βλέμματα αὐτῶν οὕτως ἀτενῆ πρὸς τὸν νοητὸν ἐκεῖνον κόσμον, ὥστε εἶνε ἀδύνατον ν' ἀποβάλωσι πλέον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἄγουσαν.

Εὐτυχῶς ἡ ἱστορία τῆς διανοητικῆς ταύτης ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ εὐδαίμονος ἐκεῖνου ἀνδρός, ὅστις ἐπήνεγκεν αὐτήν, δὲν εἶνε ἡμῖν ἄγνωστος, ὡς ἐν τῇ μαθηματικῇ.

Ἡ ἱστορία ταύτης εἶνε γεγραμμένη διὰ γλώσσης, ἣν καὶ ὁ Θεός, ἂν ἔχρηξεν ἀνθρωπίνης λαλιᾶς, θὰ ἐλάλει. Ὁ

δὲ μέγας τῆς νέας διανοήσεως εισηγητῆς εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ Ἄριστωνος καὶ τῆς Περικτιόνης, ὁ ἀπόγονος τοῦ Κόδρου καὶ τοῦ Σόλωνος, ὁ μαθητῆς τοῦ μεγάλου ἐκείνου διδασκάλου, ὃν ἡ Πυθία ἀνεκέρυξεν ἀνδρῶν ἀπάντων σοφώτατον, εἶνε ὁ κύκνος, ὅστις ὡς νεοσσὸς ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ Σωκράτους καθίσας παραχρῆμα ἐπτεροφύησε καὶ ἀνέπτυξεν, ὅπως τὰ διδάγματα τοῦ διδασκάλου ἀνυψώσῃ ὑπεράνω χώρου καὶ χρόνου—εἶνε ὁ θεῖος Πλάτων.

Οὐδεὶς τῷ θεῷ τούτῳ ἀνδρὶ πλησιάζων δύναται νὰ μείνῃ ἀμέτογος τῶν θεῶν αὐτοῦ χαρίτων, νὰ μὴ ἐξαρθῇ τὴν διάνοιαν, νὰ μὴ ἐξευγενισθῇ τὸ ἦθος, νὰ μὴ ἐξωραϊσθῇ τὴν καλαισθησίαν, νὰ μὴ γένηται βελτίων ἑαυτοῦ.

Διὰ τοῦτο ἀνὴρ φιλογενέστατος, τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν προαγωγὴν τοῦ ἔθνους μέλημα ἔχων, ὁ αἰόδιμος Γρηγόριος Κωνσταντίνου Σοῦτσος, σοφὸς δὲ περὶ τὴν ἱστορίαν ὧν καὶ γινώσκων ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἐγονιμοποίησε τὸ ἔδαφος τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ ὅτι τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ἀφρητηρίαν καὶ στήριγμα ἔχων ὁ ἐπιφανὴς χριστιανισμὸς ἀνεκαίνισε σύμπαντα τὸν ἀρχαῖον κόσμον καὶ παρήγαγε τὸν νεώτερον πολιτισμόν, ἐσχημάτισεν ἀκράδαντον πεποίθησιν, ὅτι πᾶς ἐραστὴς τῆς ἀνθρωπίνης προόδου περὶ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ὀφείλει νὰ ἐνδιατρίψῃ πρωτίστως καὶ ἀπὸ ταύτης νὰ ἐπιζητῇ νέας ἐμπνεύσεις καὶ ἐξαρσιν ἰδεώδη πρὸς ἀποτύπωσιν τοῦ καλοῦ, τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ὑψηλοῦ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ.

Καὶ οἱ Ἕλληνες ἄρα, συμπεραίνει ὁ φιλόπατρις ἀνὴρ, εἴαν, ὥσπερ ἐν τῷ παρελθόντι πάντα τὰ εἶδη τοῦ ἐπιστητοῦ ἐξερευνήσαντες ἐχειραγώγησαν τὴν ἀνθρωπότητα

πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας, εἰς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι κρη-
πίδα τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῶν μορφώσεως τὴν Ἑλληνικὴν
φιλοσοφίαν βάλωσι, θὰ δυνηθῶσι νὰ καλλιεργῶσι τελε-
σφόρως τὰς ἐπιστήμας καὶ νὰ ποδηγετῶσιν ἐν πραγμα-
τικῇ προόδῳ τοὺς συγχρόνους αὐτῶν εἰς τρίβους εὐρυτέ-
ρας διανοητικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπλάσεως.

Ἐκ τούτων ὁρῶν σκέψεων καὶ πεποιθήσεων ὁρ-
μώμενος ὁ ἀείμνηστος Γρηγόριος Κωνσταντίνου Σουῦτσος
ἠθέλησε νὰ δημιουργήσῃ τοῖς Ἑλλησι λογίοις διαρκὲς
κέντρον πρὸς μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ μάλ-
ιστα τῆς Πλατωνικῆς φρονῶν ὅτι ἐκ τῆς ἀναστροφῆς
μετὰ τοῦ δαιμονίου ἰδρυτοῦ τῆς ιδεολογίας πολλὰ θεω-
ρητικὰ τε καὶ πρακτικὰ ἀγαθὰ θὰ προκύψωσιν.

«Οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, λέγει ὁ ἀοί-
διμος ἀνὴρ, τὸν θεῖον Πλάτωνα, τὸν
ἀκραιφνή δημιουργὸν τῆς ιδεολογίας καὶ
μύστην, προστησάμενοι ὡς ἠθικὸν ὁδηγὸν
ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ αὐτῶν ἐρεῦνῃ βεβαίως
δὲν θὰ μεταμεληθῶσιν».

Διὸ ἰδρυσεν ὁ φιλόπατρις ἀνὴρ τὸν φερώνυμον αὐτῷ
φιλοσοφικὸν ἀγῶνα, οὗ σήμερον τὴν γονιμωτέραν τῶν
προγενεστέρων τεσσάρων περιόδων ἐορτάζομεν. Τῷ 1902
προεκηρύχθη ὡς θέμα τοῦ ἀγῶνος «ἡ περὶ τῶν ἰδεῶν
θεωρία τοῦ Πλάτωνος». Ἐπειδὴ δὲ ἡ τῇ 29
Μαΐου 1905 γενομένη κρίσις οὐδὲν τῶν δύο τότε ὑπο-
βληθέντων ἔργων ἔκρινεν ἄξιον βραβεύσεως, προεκηρύχθη
ἐκ δευτέρου τὸ αὐτὸ θέμα.

Κατὰ τὴν πέμπτην ταύτην περίοδον τοῦ Σουτσείου

φιλοσοφικοῦ ἀγῶνος ὑπεβλήθησαν εἰς κρίσιν τρεῖς πραγματεῖαι, ὧν ἡ μὲν φέρει

ἐπιγραφὴν μὲν

«Αἱ ἰδέαι τοῦ Πλάτωνος καὶ τὸ πρῶτον κινουῦν τοῦ Ἀριστοτέλους»,

ῥητόν δὲ

«Ἐὰν μή τις ἰκανῶς φιλοσοφήσῃ οὐδὲ ἰκανός ποτε λέγειν ἔσται περὶ οὐδενός».

Πλάτων

ἡ δὲ φέρει ἐπιγραφὴν μὲν

«Σχεδιάσμα Πλατωνικῆς φιλοσοφίας», πραγματεία ὑποβαλλομένη εἰς τὸν Σούτσειον φιλοσοφικὸν διαγωνισμόν ὑπὸ Εὐμόλπου».

ῥητόν δὲ

«Φιλοσοφίας μεῖζον ἀγαθὸν οὔτε ἦλθεν οὔτε ἦξει ποτὲ θνητῷ γένει δωρηθὲν ἐκ θεοῦ» (Πλάτων ἐν Τιμαίῳ).

Ἡ δὲ τρίτη πραγματεία ἐπιγραφὴν μὲν φέρει

«Διατριβὴ περὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ Πλάτωνος»,

ῥητόν δὲ

«Τὸ αἰεὶ κατὰ ταῦτὰ ἔχον ἀκινήτως οὔτε πρεσβύτερον οὔτε νεώτερον προσήκει γίνεσθαι διὰ χρόνου» (Πλάτ. Τίμ. 38, Α').

Ὁ συγγραφεὺς τῆς πρώτης διατριβῆς ἀποφαίνει μὲν μελέτας καὶ πείραν λόγου ἀξίαν, τὴν ὑπόθεσιν δ' ὁμῶς αὐτοῦ δὲν ἐπραγματεύθη προσηκόντως ἀναμίξας πολλὰ καθ' ἑαυτὰ μὲν πολλοῦ λόγου καὶ τιμῆς ἄξια, ἀλλότρια δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ διαγωνίσματος.

Ἐκ τῶν 56 σελίδων τῆς βραχείας αὐτοῦ διατριβῆς 3 περιέχουσι γνώμας τοῦ Πλάτωνος,

2 τί φρονεῖ ὁ Πλάτων περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ συστάσεως τοῦ κόσμου,

5 ἐπίκρισιν τῶν ἰδεῶν τοῦ Πλάτωνος,

3 περὶ ψυχῆς παρὰ Πλάτωνι,
4 τὴν περὶ θρησκείας διδασκαλίαν τοῦ Πλάτωνος,
7 περὶ τῶν ἠθικῶν διδαγμάτων τοῦ Πλάτωνος,
2 1)2 περὶ τῆς πολιτείας τοῦ Πλάτωνος,
16 περὶ Ἀριστοτέλους

42 1)2.

13 1)2 μόνον σελίδας ἀφιέρωσεν ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς κυρίας ὑποθέσεως τῆς διατριβῆς αὐτοῦ, τῆς ἰδεολογίας τοῦ Πλάτωνος. Ἐὰν δὲ καὶ ἐκ τῶν 13 1)2 τούτων σελίδων ἀφαιρεθῶσιν 8 σελίδες, ἅς καταλαμβάνουσιν ὅ τε περὶ Ἄδου μῦθος τοῦ Πλάτωνος καὶ ἡ ἐν τῷ ἑβδόμῳ βιβλίῳ τῆς πολιτείας τοῦ Πλάτωνος εἰκόν, δι' ἧς ὁ φιλόσοφος ἀπεικονίζει «τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας», ὑπολείπονται ἕξ μόνον περίπου σελίδες περὶ τοῦ κυρίου θέματος.

Ἐκ τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι περὶ μεθόδου οὐδεὶς δύναται νὰ γένηται λόγος ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ. Περὶ Ἀριστοτέλους γράφει 16 σελίδας, λυπεῖται δὲ ὅτι δὲν ἔδυνήθη νὰ γράψῃ πλείονα, ὡς ὄφειλε (!)· διότι «περιέπεσε νόσῳ, ἐπενεγκούσῃ διακοπὴν τοῦ ἔργου καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐπιδόσεως αὐτοῦ ἐπείγει».

Καὶ τὰ διανοήματα δ' αὐτοῦ οὔτε πάντα ὀρθὰ καὶ ἀκριβῆ εἶνε, οὔτε διὰ γλώσσης ἀξίας τῆς σεμνῆς ὑποθέσεως αὐτοῦ διεξάγονται.

Ὁ συγγραφεὺς εὐθὺς ἐν ἀρχῇ (σελ. 4) σπεύδει νὰ πληροφορήσῃ ἡμᾶς, ὅτι δὲν ἀποδέχεται τὴν τοῦ Πλάτωνος θεωρίαν. «Ἡ ἀτομικὴ ἔννοια εἶνε, λέγει ὁ συγγραφεὺς, καὶ ἡ μόνη πραγματικὴ κατ' Ἀριστοτέλη καὶ καθ' ἡμᾶς».

Ἐλέγχει (ἐν σελ. 8) τὸν Πλάτωνα ὡς ἀγνοοῦντα τὴν ἐξήγησιν πολλῶν φυσικῶν φαινομένων. Παράδειγμα δὲ τῆς ἀγνοίας ἐπάγεται ὁ συγγραφεὺς «ὅτι ὁ Πλάτων ἰσχυρίζεται ὅτι πρὸς ἀντίληψιν τὰ μὲν ἄλλα αἰσθητήρια χρειάζονται δύο μόνον, τὸ δὲ τῆς ὁράσεως τρία, ὀφθαλμὸν δὴλα δὴ, ὄρα τὸν καὶ φῶς. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀντιλήψει τῆς ἀκοῆς τρία ἀπαιτοῦνται, ἀντιτάσσει ὁ συγγραφεὺς, ἤτοι αἰσθησις, ἦχος καὶ ἀήρ»! Ἄν ὁ Πλάτων διεννοεῖτο, ὡς ὁ συγγραφεὺς, θὰ ἔλεγεν ὅτι τὸ αἰσθητήριον τῆς ὁράσεως πρὸς ἀντίληψιν τῶν πραγμάτων χρήζει οὐχὶ τριῶν, ἀλλὰ πέντε: ὀφθαλμοῦ, ὄρα τοῦ, αἰσθήσεως, αἰθέρος καὶ φωτός!

Ἐν σελ. 4 λέγει ὅτι οὐσία τῆς οἰκίας εἶνε τὸ ἔδαφος, τὰ θεμέλια, οἱ τοῖχοι, ἡ στέγη, ἡ θύρα καὶ ὅτι τὰ ἐν ταύτῃ συστατικὰ τῆς οἰκίας ἀποτελοῦσι τὸ γενικώτατον γένος τῆς οἰκίας, κατὰ δὲ τὸν Πλάτωνα τὴν ἰδέαν.

Τὴν τοῦ Πλάτωνος ἐν Ζ' Πολιτείας θαυμαστὴν διὰ τὴν ἐνάργειαν περιγραφὴν τῆς σπηλαιώδους καταγαίου οἰκίσεως ἀποδίδωσιν ὁ συγγραφεὺς ἀνακριβῶς· διότι φαντάζεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σπηλαίου τοῖχον ὑψηλόν. Ὁ δὲ Πλάτων λέγει ὅτι ὀπισθεν τῶν δεσμωτῶν, ἄνωθεν αὐτῶν καὶ πόρρωθεν καίεται πῦρ, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμευτῶν ἐπάνω ὑπάρχει ὁδὸς καὶ παρ' αὐτὴν τειχίον παρφοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Τὸ σπήλαιον ἔχει τὴν εἴσοδον μακρὰν παρ' ἅπαν τὸ σπήλαιον ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς.

Αἱ σκιαὶ τῶν παρὰ τὴν ἄνωθεν καὶ ὀπισθεν τῶν δεσμοτῶν ὁδὸν βαινόντων ἀνθρώπων πίπτουσι κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ καταντικρὺ τοῦ σπηλαίου. Ἄλλ' ὁ συγγραφεὺς λέγει ὅτι αἱ σκιαὶ τῶν διαβαινόντων ῥίπτονται εἰς τοὺς τοίχους τοῦ σπηλαίου ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν τῶν δεσμοτῶν» !!!

Ἐν σελ. 8 ὁ συγγραφεὺς λέγει ὅτι «διὰ τῆς εἰκόνας ταύτης ὁ Πλάτων πειρᾶται νὰ καταδείξῃ τὴν ὄντοτητα καὶ τὴν ἀλληλουχίαν τῶν ἰδεῶν».

Ὁ δὲ Πλάτων τὴν ἑαυτοῦ εἰκόνα ἐρμηνεύει ὧδε: Ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα, λέγει, ἦτις ἐν μὲν τῷ ὄρατῷ ἔτεκε φῶς καὶ τὸν κύριον τοῦ φωτός, ἐν δὲ τῷ νοητῷ παρέσχετο ἀλήθειαν καὶ νοῦν, μόλις ὄραται ἐν τῷ αἰσθητῷ κόσμῳ διότι ἡ ψυχὴ ἀπὸ θείων θεωριῶν ἐπὶ τὰ ἀνθρώπινα ἤκουσα ὑπὸ ἀηθείας ἐσκότωται καὶ ἀμβλυώττει ἔτι πρὶν ἰκανῶς συνήθης γενέσθαι τῷ παρόντι σκότῳ, ἐξ ἀμαθίας δὲ πλείονος εἰς φανότερον βίον ἰοῦσα ὑπὸ λαμπροτέρου μαρμαρυγῆς ἐμπίπλεται.

Ὁ συγγραφεὺς καταλιπὼν τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ ζητήματος ἐξέτασιν τρέπεται πρὸς τοὺς μύθους τοῦ Πλάτωνος περὶ τοῦ λειμῶνος τῶν ἀσφοδελῶν καὶ τοῦ Ἄδου καὶ πρὸς τὸν ἐν Φαίδρῳ μῦθον περὶ τῆς ψυχῆς συγκρίνων πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν μύθων τούτων δόξας τῆς Ἀγίας Γραφῆς· οἷον ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια, ἐδόθη μοι σκόλωψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατάν, ἵνα με κολαφίσῃ (βασανίσῃ λέγει ὁ συγγραφεὺς), ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι».

Ἐν τῷ Δ' κεφαλαίῳ τῆς πραγματείας αὐτοῦ καταλέ-

γει ὀκτὼ γνώμας τοῦ Πλάτωνος, ἐκ τοῦ Φαίδωνος, Φιλήβου, Γοργίου καὶ Κρίτωνος εἰλημμένας, παραβάλλει δὲ καὶ ἐνταῦθα πρὸς αὐτάς εὐαγγελικὰς ῥήσεις οἷον «ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος», «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν» κ. τ. δ. Καὶ τὸ παράδοξον, ἀντι-νὰ ἐρμηγεύσῃ τὴν ἰδεολογίαν τοῦ Πλάτωνος ἐπιχειρεῖ ν' ἀναιρέσῃ αὐτήν! Καὶ προκειμένου περὶ τῆς ἰδεολογίας, πραγματεύεται ἐν κεφ. 7 τί φρονεῖ ὁ Πλάτων περὶ ψυχῆς, ἐν κεφ. 8 περὶ τῆς θρησκείας τοῦ Πλάτωνος, ὅπου ἀνακυκᾷ πολλὰ καὶ ποικίλα. Ἐν κεφ. 9 περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ Πλάτωνος, ἐν κεφ. 10 περὶ τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ, ἣν ὑπολαμβάνει ὁ συγγραφεὺς μᾶλλον ἀλληγορικὴν. Ἐν τῷ κεφ. 11 περὶ Ἀριστοτέλους, τοῦ θεοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους, τῆς θρησκείας, τῆς ἠθικῆς, τῆς τελειότητος τοῦ βίου καὶ τῆς ἀρετῆς, περὶ διαφόρων βαθειῶν γνώμων τοῦ Ἀριστοτέλους, περὶ ἀγάπης καὶ φιλίας κατ' Ἀριστοτέλην.

Καὶ τὸ λεκτικὸν δὲ τῆς διατριβῆς δὲν εἶνε ἀντάξιον τῆς σεμνῆς ὑποθέσεως, ἣν πραγματεύεται. Λέγει π. χ. φωνάζουσι—κάμνουσι—διὰ νὰ—κατόπιν ἀπὸ ταῦτα—καὶ ἂν τις τὸν ἔφερε—ὄχι δὲ εἰς μόνην ταύτην—τὰς ὁποίας ἔκαμεν ἢ μωρία—εἶνε αἰτία εἰς πάντα τὰ πράγματα—Ὁ θέλων νὰ κάμνη φρονίμους πράξεις—συνέπειαι—ἔλαβεν ἀπὸ τοὺς θεοὺς καὶ τὰ παρόμοια.

*
* *

Ἡ δευτέρα πραγματεία, ἡ φέρουσα ἐπιγραφὴν Σχεδίασμα Πλατωνικῆς φιλοσοφίας», δὲν ὑπεβλήθη εἰς τὸν διαγωνισμὸν πλήρης. Τὸ Δ' καὶ τελευταῖον βιβλίον ἀπέ-

στειλεν ἐκπροθέσμως, ἢ δὲ φιλοσοφικὴ Σχολὴ ὡς ἐκπρόθεσμον δὲν ἀπεδέξατο.

Τὸ εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑποβληθὲν μέρος σύγκειται ἐκ σελίδων 737. Τούτων δ' αἱ 203 περιλαμβάνουσι τὴν εἰσαγωγὴν, ἧς ἔπεται πίναξ τῶν περιεχομένων τῆς εἰσαγωγῆς ἐκ σελίδων 15 συγκείμενος. Μετὰ τὸ Α' βιβλίον ἔπεται πάλιν πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ Α' βιβλίου ἐκ σελ. 22 καὶ μετὰ τὸ Β' πίναξ τούτου ἐκ σελ. 15. Τοῦ Γ' βιβλίου δὲν ὑπάρχει ἀναλυτικὸς πίναξ.

Ἡ μεγάλη ἔκτασις τῆς πραγματείας, ἢ διεξοδικωτάτη εἰσαγωγή (ἐκ σελίδων 203), ἢ προσθήκη ἀναλυτικοῦ πίνακος ἐν τῷ τέλει ἐκάστου βιβλίου καὶ οὐχὶ ἐν ἀρχῇ ἢ ἐν τέλει τοῦ ὅλου συγγράμματος, ἢ ἐκπρόθεσμος ἀποστολὴ τοῦ τελευταίου μέρους, ἄλλαι τινὲς ἐσωτερικαὶ ἀνωμαλίας, αὐτὴ ἢ ἐπιγραφή «Σχεδίασμα τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας» δεικνύουσι σαφῶς ὅτι ὁ Εὐμόλπος συνέγραφε περὶ τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας καθόλου, μὴ ἔχων δὲ καιρὸν νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν προκήρυξιν τοῦ Σουτσείου διαγωνίσματος καὶ νὰ πραγματευθῇ ἰδίᾳ περὶ τῆς θεωρίας τῶν ἰδεῶν τοῦ Πλάτωνος συνέδεσε μετὰ σπουδῆς τὰ ὅπωςδῆποτε συντελεσθέντα μέρη τοῦ ὅλου συγγράμματος καὶ ἀπέστειλεν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγῶνα. Οὕτως ἐρμηνεύονται καὶ αἱ συχνόταται καὶ ἀφόρητοι παλιλογίαι, αἵτινες οὐδένα θὰ εἶχον λόγον ὑπάρξεως, αἰεὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπραγματεύετο τὴν ιδεολογίαν τοῦ Πλάτωνος ὡς ἐν συνεχῆς ὅλον, ὡς ὄργανισμὸν τέλειον ἄνευ ὑπερσαρκωμάτων.

Ἄλλως δὲ καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἔχει βαθεῖαν τὴν ἐπίγνωσιν, ὅτι τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ δὲν ἐφιλοπονήθη διὰ

τὸν Σούτσειον διαγωνισμόν, καὶ διὰ τοῦτο αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ δικαιολογήσῃ τὴν εἰς τὸν ἀγῶνα ἀποστολὴν τοῦ α' μέρους τοῦ Σχεδιάσματος τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας. Ἐπειδὴ, λέγει (σελ. δ' καὶ ε'), ἡ φωνὴ τοῦ φιλοπάτριδος ἀγωνοθέτου, τοῦ τρεῖς καὶ τετράκις ἄχρι σήμερον καλέσαντος εἰς τὸν ἀγῶνα τοὺς Ἕλληνας, ἐσβέσθη εἰς τὸν ἀπειρον ὠκεανὸν τῆς ὀλιγωρίας, τῆς ἀμελείας καὶ τῆς περὶ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ἀδαημοσύνης τῆς συγχρόνου γενεᾶς τῶν Ἑλλήνων, αἰσχυνόμενος ὡς Ἕλληνα καὶ ὡς λόγιος διὰ τὴν ὀλιγωρίαν ταύτην τῶν ἡμετέρων πρὸς τὴν καλλίστην καὶ θειοτάτην τῶν ἀνθρωπίνων, τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, ἀποστέλλω εἰς τὸν Σούτσειον φιλοσοφικὸν διαγωνισμόν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ σχεδιάσματος τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας, ὃ περὶ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ κρατερὰ πάλῃ περὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀθανάτου φιλοσόφου, ἰδεολογία δῆλον ὅτι κατὰ τὴν βαθυτάτην σημασίαν τῆς λέξεως ταύτης, ἵνα μὴ ὁ ἀγὼν τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνομαθοῦς καὶ φιλοπάτριδος ἀγωνοθέτου διατελέσῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀβράβευτος καὶ ἀστεφάνωτος.

Καὶ ἐν σελ. 340,7 ὁμολογῶν ὁ Εὐμόλπος ὅτι τὸν περὶ καλοῦ λόγον εἰς μῆκος κατέτεινεν, δικαιολογεῖται ὅτι τὸ μῆκος τοῦτο εἶνε σύμμετρον πρὸς τὴν ὄλην ἰδέαν καὶ περιγραφὴν τοῦ συγγράμματός αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἀπλῶς πρὸς τὸ διάγραμμα τῆς ἰδεολογίας. Ὡστε σύγγραμμα περὶ Πλάτωνος καθόλου προσφέρει ὁ Εὐμόλπος καὶ οὐχὶ πραγματείαν περὶ τῆς ἰδεολογίας αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἴδωμεν νῦν τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ σύστασιν.

Ἡ εἰσαγωγή ἀποτελεῖται ἐξ ἑνδεκα κεφαλαίων, ὧν τὰ μὲν ἕξ εἶνε ἀπροσδιόνυσα, ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπιγραφῶν καταφαίνεται. Τὸ III ἐπιγράφεται «ὁ Κάντιος ἀπεδέχθη τὸν νοητὸν κόσμον ἀπλῶς ὡς νοούμενον». Τὸ IV «Χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Γερμανικοῦ ἔθνους». Τὸ V, «Καντίου κριτικὴ τῶν Πλατωνικῶν ἰδεῶν». Τὸ VII «ὁ πανθεισμὸς—ὁ ὑπέρτατος νοῦς». Τὸ VIII «Χρησιμότης τῆς φιλοσοφίας εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον». Τὸ XI «ὁ ἐνισμὸς τοῦ Πλάτωνος, ὁ δυῖσμὸς τοῦ Ἀριστοτέλους, ὁ δυῖσμὸς τοῦ Καντίου». Τὰ δὲ λοιπὰ πέντε ἔχουσι μὲν σχέσιν πρὸς τὴν ἰδεολογίαν τοῦ Πλάτωνος, δὲν εἶνε δὲ εἰσαγωγή εἰς αὐτήν.

Φρονεῖ δὲ ὁ συγγραφεὺς (σελ. 201), ὅτι «χρυσοῦς κίονας ἐν ἀγλαῶ προθύρῳ θαλάμου ὑπέστησε» τὰ ἑνδεκα τῆς εἰσαγωγῆς ταύτης κεφάλαια, ἵνα ὡς μάλιστα θέας ἄξιον τὸ μέγαρον τῆς διανοίας τοῦ μεγίστου καὶ κλεινοτάτου τῶν ἰδεολόγων τῆς ἀνθρωπότητος ἀναδείξῃ.

Ἄλλ' αὕτη μὲν ἦτο ἡ ἀγαθὴ πρόθεσις τοῦ συγγραφέως, πράγματι δ' ὅμως εὐθύς ἐν ἀρχῇ (σελ. 6) καταρρίπτει τὸ μέγαρον τοῦτο τῆς Πλατωνικῆς διανοίας παράγων εἰς τὸ μέσον τοὺς διαμφισβητοῦντας τὸ κῦρος τῆς ἰδεολογίας καὶ χαρακτηρίζοντας αὐτήν μὲν ὡς Ἀριστοφάνειον νεφελοκοκκυγίαν, τὸν δὲ χῶρον τῶν ἰδεῶν ὡς τὸ ἄπειρον καὶ τὸ κενόν, ὡς «Σκύθην οἶμον, ἄβατον ἐρημίαν».

Κήρυκα δὲ τούτων παράγει τὸν μέγιστον ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ κῦρος ἔχοντα Κάντιον. Ἐπι δὲ τὸν Brückel, ἀποκαλοῦντα γελοῖον ὄνειροπόλημα τὴν πολιτείαν τοῦ Πλάτωνος. Καὶ πειρᾶται μὲν ὁ συγγραφεὺς νὰ μειώσῃ τὴν ἐκ τῶν λόγων τοῦ Καντίου προσγενομένην ἐντύπωσιν, ἀλλ-

οί λόγοι αὐτοῦ εἶνε ποιητικαὶ μόνον εἰκόνες. Καθίστησι δὲ τὸ πρᾶγμα ἔτι δεινότερον βεβαιῶν, ὅτι «δὲν ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ κρίνη αὐτὸς τὰς ιδέας τοῦ γίγαντος τῆς Γερμανικῆς φιλοσοφίας Καντίου ἢ ν' ἀπορρίψη αὐτὰς ὡς πλημμελεῖς καὶ ἡμαρτημένας—ἄπαγε τῆς βλασφημίας».

Λέγων δὲ πρὸς δικαιολογίαν αὐτοῦ, ὅτι ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ἠθέλησε νὰ δείξῃ ἐκ προοιμίω ν οἷα καὶ ὅση ὑπάρχει διαφορά τοῦ Καντίου ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος οὐδὲν ἄλλο δεικνύει ἢ ὅτι εὐρίσκεται ἐκτὸς τοῦ προκειμένου θέματος· διότι δὲν πρόκειται ὁ ἀγὼν περὶ συγκρίσεως τῶν Πλατωνικῶν διανοημάτων πρὸς τὰ τοῦ Καντίου, ἀλλὰ περὶ τῆς θεωρίας τῶν ιδεῶν τοῦ Πλάτωνος.

Ἄλλ' ἐπιλαθόμενος τούτων πάντων ὁ συγγραφεὺς καὶ τῶν ἐν τῇ 2α σελίδι τῆς εἰσαγωγῆς αὐτοῦ εἰρημένων, ὅτι δῆλα δὴ ὁ Κάντιος θεωρεῖ τὴν ιδεολογίαν τοῦ Πλάτωνος «ὡς δημιούργημα νοούμενον μόνον, μηδεμίαν δ' ἔχον σχέσιν πρὸς τὸν κόσμον τοῦτον τῆς ὕλης, τὸν πραγματικόν, ἢ πρὸς τὸν ὑπερκόσμιον καὶ ὑπερουράνιον, μηδὲ βεβαιούμενον ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας ἢ ἐπαληθευόμενον ἀδιστακτως ὡς ὑπάρχον που ἔξω τῶν ὁρίων τῆς ἀνθρωπίνης νοήσεως» ἰσχυρίζεται μετ' ὀλίγον (σελ. 19), ὅτι «σχεδὸν ἅπαν τὸ σύστημα τῶν Πλατωνικῶν ιδεῶν ἀποδέχεται ὁ κατὰ βάθος Πλατωνικώτατος Κάντιος». Προστίθησι δ' εὐθύς, ὅτι «μίαν καὶ μόνην ὁ Κάντιος ὑπεγείρει καὶ διατυποῖ ἔνστασιν, ὅτι «δὲν δύναται ν' ἀκολουθήσῃ τῷ Ἑλληνι φιλοσόφῳ εἰς τὴν μυστηριώδη ἐξαγωγήν (deduction) τῶν θεωρητικῶν ιδεῶν τοῦ ὡς γνώσεων καθαρῶν, ἐκ τῶν προ-

τέρων (a priori) δεδομένων καθὼς καὶ εἰς τὰς ὑπερβολικὰς αὐτοῦ φράσεις (die Uebertreibungen) καὶ τὴν ὑψηλόρον αὐτοῦ εὐστομίαν (die hohe Sprache), δι' ὧν τὰς ἰδέας εἰς ὑποστάσεις ἤ, ὡς ὁ Πλάτων θὰ ἔλεγεν, εἰς ὄντως ὄντα μετέβαλε καὶ ἀπεδέχετο».

Ταῦτα λέγει ὁ συγγραφεὺς ἀποδοχὴν ὑπὸ τοῦ Καντίου ἀπαντος τοῦ συστήματος τῶν Πλατωνικῶν ἰδεῶν! Πρὸς τούτοις παρατίθησιν ὁ συγγραφεὺς ἐν μεταφράσει κείμενον τοῦ Καντίου, ἐν ᾧ παρίσταται ὁ φιλόσοφος οὗτος λέγων ὅτι ὁ Πλάτων «παρὰ χθεὶς διενοήθη καὶ εἶπεν ἀντίθετα πρὸς τὸν σκοπὸν του». Οὗτος εἶνε ὁ κατὰ βάθος Πλατωνικώτατος!

Ἐπιμένει δ' ὁ Κάντιος δεικνύων πῶς ὁ Πλάτων ἀπατηθεὶς ὑπέλαβε τοὺς μετεωρισμοὺς τοῦ ἡμετέρου νοῦ ὡς πραγματικὰς οὐσίας.

Ὁ ἀνατροπεὺς τῆς ἰδεολογίας τοῦ Πλάτωνος εἶνε κατὰ τὸν Εὐμόλπον Πλατωνικώτατος καὶ ἀποδέχεται ἀπαν σχεδὸν τὸ σύστημα τῶν Πλατωνικῶν ἰδεῶν!!!

Καὶ ἐν τῇ σημειώσει τῆς σελίδος 22 λέγει ὁ συγγραφεὺς ὅτι ὁ Κάντιος ἀδυνατεῖ νὰ συμφωνήσῃ τῷ Πλάτωνι περὶ τῶν μαθηματικῶν καὶ θεωρητικῶν ἰδεῶν του».

Κενοὶ ἄρα λόγοι ἀποδείκνυνται ὅσα ὁ συγγραφεὺς μετὰ πάντα ταῦτα λέγει ἐν σελ. 13 περὶ τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας, ὅτι αὕτη εἶνε ἡ μόνη ἀληθῆς φιλοσοφία, ἀπαύγασμα φωτεινὸν καὶ εἰλικρινὲς τοῦ ὑπερτάτου νοῦ καὶ λόγου καὶ ἔκμαγεῖον καθαρὸν καὶ γνήσιον τῆς ἀν-

θρωπίνης ψυχῆς, ἡ αἰδῖος φιλοσοφία, ἡ *re-
rennis philosophia* τοῦ Λεῖβνιτίου ἀ-
πάντων τῶν χρόνων, ἡ κατ' ἐξοχὴν φιλο-
σοφία τῆς ἀνθρωπότητος». Καὶ ὅσα ἐν σελίδι
15,6 λέγει ὁ συγγραφεύς, ὅτι δηλαδὴ «ἡ φιλοσοφία τοῦ
Πλάτωνος εἶνε αὐτὴ ἡ ζωὴ τοῦ πνεύματος καὶ
ἡ ὑπαρξις, ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ καὶ ἡ ἐντελέχεια,
ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Ἀριστοτέλης», εἶνε λίαν ἀόριστα καὶ οὐ-
δεμίαν ἀκριβῆ παρέχουσιν ἔννοιαν.

Ὁ συγγραφεύς πρὶν νὰ γνωρίσῃ ἡμῖν τὴν ἰδεολογίαν
τοῦ Πλάτωνος παράγει εἰς τὸ μέσον τὸν Κάντιον ἐλέγ-
χοντα αὐτήν. Τὸν δ' ἔλεγχον ποιούμενος διὰ μεταφρά-
σεως οὐχὶ σαφοῦς τοῦ Γερμανικοῦ κειμένου ἐπισκοτίζει
ἔτι μᾶλλον τὴν ἄγνωστον ἔτι καὶ καθ' ἑαυτὴν δυσξύμ-
βλητον οὔσαν ἰδεολογίαν. Ὁ συγγραφεύς μετὰ τὴν πα-
ράθεσιν τῆς μεταφράσεως τοῦ κειμένου τοῦ Καντίου ἐπι-
φέρει «Οὕτως ἀποφαίνεται περὶ τῆς ιδέας τῆς ἠθικότη-
τος καὶ τῆς ἀρετῆς ὁ βαθυνούστατος Κάντιος μικρὸν
ἢ οὐδὲν τῶν Πλατωνικῶν δογμάτων πα-
ραλλάσσων»!

Ὁ ἀναγνούς δ' ὁμῶς καὶ οὐδὲν νοήσας ἐκ τῶν παρα-
τεθέντων λόγων τοῦ Καντίου ἐκπλήσσεται ἐπὶ τῷ πορί-
σματι τοῦ συγγραφέως. Εὐθύς δὲ εἰς τὴν κατὰ Κάντιον
ιδέαν τῆς Πλατωνικῆς πολιτείας τρέψας
τὸν λόγον μετ' ἀσαφεῖς ἐρμηνείας ἐπάγεται τόδε τὸ συμ-
πέρασμα ὁ συγγραφεύς. «Ἀποδέχεται ἄρα καὶ τὴν ιδέαν
τῆς πολιτείας ὁ Κάντιος ὡς ἀληθῆ ἄμα καὶ ἀναπό-
δραστον»!

«Ἄλλ' ἴδωμεν, λέγει ὁ συγγραφεύς, καί τι πολλῶν

σπουδαιότερον τούτων καὶ μάλιστα βαρυσήμαντον ὡς ἐκ τῆς ὀλοσχεροῦς σχεδὸν ἀποδοχῆς τοῦ Πλατωνικοῦ συστήματος ὑπὸ τοῦ Καντίου».

Τί δ' ἐστὶ τοῦτο τὸ βαρυσήμαντον; ὁ Κάντιος δέγεται ὅτι «καὶ τοῦ φυσικοῦ κόσμου αἱ ἰδέαι ὑπάρχουσιν εἰς τὸν ὑπέρτατον νοῦν μίᾳ ἐκάστη κατ' ἑαυτήν, εἰλικρινεῖς καὶ αἰδιοί, ὡς πρῶται τῶν ὄντων αἰτίαι».

Τὴν κατὰ Κάντιον ἐν τῷ νῷ τοῦ Θεοῦ ὑπαρξιν τῶν ἰδεῶν ὑπολαμβάνει ὁ Εὐμόλπος σύμφωνον πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ Πλάτωνος! Καὶ δὲν ἐνθυμεῖται οὔτε τὸν ὑπὸ τοῦ Καντίου χαρακτηρισμὸν τῆς διανοητικῆς τοῦ Πλάτωνος δημιουργίας ὡς ὑπερβολικῆς φρασιολογίας, οὔτε τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Καντίου, ὅτι δὲν δύναται ν' ἀκολουθήσῃ τῷ Πλάτωνι, οὔτε ὅταν ἐκτείνῃ ὁ Ἕλληνας φιλόσοφος τὰς ἰδέας αὐτοῦ ἐπὶ θεωρητικὰς γνώσεις, οὔτε ὅταν μυστηριακῶς παράγῃ τὰς ἰδέας ταύτας ἢ χρῆται ὑπερβολαῖς, δι' ὧν μεταποιεῖ αὐτὰς εἰς ὑποστάσεις.

Καὶ τὰ κατωτέρω εἶνε ἀκαταλήπτως μεταπεφρασμένα, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀκαταληψίας ταύτης οὐδόλως κωλύεται ὁ συγγραφεὺς νὰ συναγάγῃ τὸ συμπέρασμα, «ὅτι ὁ Κάντιος μικρὸν ἢ οὐδὲν τῶν Πλατωνικῶν δογμάτων παραλλάσσει».

Παράδοξον δὲ φαίνεται ἡμῖν, ὅτι αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐν σελίδι 26, 14 λίαν ἀφελῶς ἐπαναλαμβάνων τοὺς λόγους τοῦ Καντίου, ὅτι «ἐκποδὼν τιθεμένης πάσης ὑπερβολῆς ἐν τοῖς ῥήμασι τούτοις, εἶνε ἀγώνισμα θαυμασμοῦ καὶ μιμήσεως ἄξιον ἢ ὁρμὴ αὕτη τῆς διανοίας τοῦ φιλοσόφου (τοῦ Πλάτωνος)», δὲν ἀναλογίζεται,

ὅτι τὸ τιθέναι ἐκποδῶν τὴν κατὰ Κάντιον ὑπερβολὴν τῶν λόγων τοῦ Πλάτωνος οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ τὸ μεταμορφῶσαι τὴν ὀντολογικὴν τοῦ Πλάτωνος ιδεολογίαν εἰς τὴν ὑποκειμενικὴν ιδεολογίαν τοῦ Καντίου.

Ἐξακολουθεῖ δ' ἀφελέστατα ὁ συγγραφεὺς ἰσχυριζόμενος, ὅτι «διὰ τῶν θαυμασίων τούτων λόγων ὁ κριτικώτατος Κάντιος ἐρμηνεύει κατὰ βάθος τὰ δόγματα τῆς Πλατωνικῆς περὶ τοῦ κόσμου θεωρίας». Ὡστε ὁ Ἀριστοτέλης, ἢ Ἀκαδημεια, οἱ ἐρμηνευταὶ τοῦ Πλάτωνος μέχρι τοῦ Καντίου καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Πλάτων εὐρίσκοντο ἐν τῇ πλάνῃ περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τῆς ιδεολογίας τοῦ Πλάτωνος, διότι αὕτη κατὰ βάθος οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ὑποκειμενικὴ ιδεολογία τοῦ Καντίου !

Οὐδ' αὐτὸς ὁ Alfred Fouillée, ὃν ὁ συγγραφεὺς ὀδηγὸν προεστήσατο ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ ἀποδεξάμενος, ὡς λέγει, πρόφρονι θυμῷ τὴν ιδέαν, τὴν τεχνικὴν μάλιστα σύνθεσιν καὶ οἰκονομίαν τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ, οὐδ' αὐτὸς ὁ ὀδηγὸς αὐτοῦ Fouillée ἐδυνήθη νὰ προφυλάξῃ τὸν συγγραφέα διὰ τῶν σαφῶν αὐτοῦ χαρακτηρισμῶν τῆς τοῦ Καντίου, Ἐγέλου καὶ ἄλλων φιλοσοφίας καὶ τῆς διακρίσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς τοῦ Πλάτωνος.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Αἱ εἰσαγωγαὶ γίνονται, ὅπως παρασκευάσωσι τὸν ἀναγινώσκοντα ἢ ἀκροώμενον εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ὑποθέσεως. Ἄλλ' ὁ συγγραφεὺς ἀντὶ νὰ προτελέσῃ καὶ μύθησιν ἡμᾶς τὰ διανοήματα τοῦ Πλάτωνος, ἀκροθιγῶς μόνον

ἄπτεται τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας, διατρίβει δὲ κυρίως εἰς θέματα ἀντίθετα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ διαγωνισμοῦ, ὅστις εἶνε ἢ ὅσον οἶόν τε πιστή, σαφῆς καὶ εὐκρινῆς ἀναπαράστασις καὶ ἐρμηνεία τῆς τοῦ Πλάτωνος ιδεολογίας. Καὶ ἔνθεν μὲν ἐκτίθησι τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀνατροπὴν τῆς τοῦ Πλάτωνος θεωρίας τῶν ιδεῶν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Καντίου μεταμόρφωσιν αὐτῆς εἰς ὑποκειμενικὴν ιδεολογίαν παρέχων οὕτω τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι περὶ ἐλέγχου μᾶλλον τῆς Πλατωνικῆς ιδεολογίας πρόκειται ἢ περὶ ἀκριβοῦς καὶ μεθοδικῆς ἀναπαραστάσεως καὶ ἐρμηνείας αὐτῆς. Ἐνθεν δὲ ἐκχεῖται εἰς ἱερὰν ἀγανάκτησιν κατὰ τῆς ἀφιλοσόφου διαθέσεως τῆς νέας τῶν Ἑλλήνων γενεᾶς.

Ἡ ἀτυχῆς αὕτη μέθοδος ἀναγκάζει τὸν συγγραφεὺν νὰ ποιῆται λόγον περὶ Πλατωνικῶν ἐννοιῶν, ὧν τὴν σημασίαν ἀγνοεῖ ἔτι ὁ ἀναγινώσκων, π. χ. μέθεις, μίμησις, ὁμοιώματα, εἶδωλα, ιδέαι, ιδεολογία, δύνამεις, ἐνέργεια, αἰσθητὸς καὶ νοητὸς κόσμος κατὰ Πλάτωνα, γένεσις, οὐσία κλ. Ἐξολισθήσας δὲ εἰς τὴν περὶ Θεοῦ καὶ νοῦ διδασκαλίαν τοῦ Ἀριστοτέλους ἄγεται εἰς σύγκρισιν Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, ὅπως ἄλλοτρίαν τοῦ προκειμένου ἢ τοῦλάχιστον τῆς συνεχείας τοῦ λόγου. Καὶ δὲν ἀπέχεται οὐδὲ τῆς βιογραφίας τοῦ Ἀριστοτέλους, οὐδὲ γραμματολογικῶν καὶ κριτικῶν παρατηρήσεων καὶ ἠθολογικῶν κρίσεων περὶ τῶν διαλόγων τοῦ Πλάτωνος.

Ὁ συγγραφεὺς συμφύρει (σελ. 190 κ. ἐξ) φιλοσοφίαν Καντίου, Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Στωϊκῶν, Νέων Πλατωνικῶν οὕτως, ὥστε ἀπορεῖ τις πῶς συνδέονται τὰ ἐπιπολαίως ὑπὸ τοῦ συγγραφέως θιγγανόμενα φιλοσοφί-

ματα ταῦτα καὶ πρὸς τί συμβάλλονται πρὸς τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν, τὴν ἀπόδειξιν δῆλα δὴ, ὅτι κατὰ τὸν Πλάτωνα «ὁ γοητὸς κόσμος δὲν εἶνε πάντη κεχωρισμένος τοῦ κόσμου τῶν φαινομένων».

Ἡ μέθοδος τοῦ συγγραφέως εἶνε μᾶλλον ῥητορικὴ ἢ ἐπιστημονικὴ. Γνώστης ἀκριβῆς ὢν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας, οὐχ' ἤττον δὲ καὶ τῆς ξένης, τεθηπῶς δὲ περὶ τὴν καλλιρρημοσύνην φιλαρέσκως καὶ κατακόρως ἐπαναλαμβάνει προτάσεις καὶ περιόδους καλῶς συγκειμένας. Τὸν πλοῦτον δὲ τῆς πολυμαθίας αὐτοῦ ἐπιδεικνύμενος οὐδεμίαν παραλείπει εὐκαιρίαν, ὅπως συνυφάνη τῷ λόγῳ αὐτοῦ ἀρχαῖόν τι λόγιον, γνώμην τινὰ σοφοῦ ἀνδρός, στίχους ἐπικοῦ ἢ δραματικοῦ ποιητοῦ οὐ μόνον ἡμετέρου ἀλλὰ καὶ ξένου φρονῶν ὅτι οὕτω διανθίζει τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ ἐπαγωγότερον ποιεῖ. Πράγματι δ' ὅμως διακόπτει τὴν λογικὴν συνέχειαν, παραπλανᾷ τὸν ἀναγινώσκοντα καὶ καταλείπει αὐτὸν ἀποροῦντα καὶ ἀσχάλοντα ἐν λαβυρίνθῳ ἄνευ μίτου Ἀριάδνης.

Ἴνα δὲ μικρὸν δεῖγμα τῆς μεθόδου ταύτης τοῦ συγγραφέως παράσχωμεν ὑπομιμνήσκομεν τόδε.

Ἀπαριθμῶν ὁ συγγραφεὺς τὰς μαθήσεις, περὶ ἃς ἀσχολεῖται ὁ ἐπιστημονικὸς λόγος, καὶ ἐμπίπτων εἰς τὸν ὄρον «περὶ φύσεως ἐπιστήμην ἢ ἱστορίαν» ἐνθυμεῖται τὴν νεανικὴν ἡλικίαν τοῦ Σωκράτους, θαυμαστῶς τότε τῆς περὶ τὴν φύσιν ἐπιστήμης ἐπιθυμήσαντος, ἐνθυμεῖται τοὺς λόγους, δι' οὓς αὕτη ἐφαίνετο τῷ Σωκράτει θαυμαστὴ ἐπιστήμη, γνωρίζει ἡμῖν πῶς περὶ αὐτῆς ἀποφαινεται ὁ σκηνικὸς φιλόσοφος καὶ καταχωρίζει ἅμα καὶ τοὺς

στίχους τοῦ Εὐριπίδου καὶ μετὰ μίαν σχεδὸν σελίδα ἔρχεται τὸ ὑποκείμενον τῆς πρὸ μιᾶς σελίδος ἀρξαμένης προτάσεως. Καὶ ἐν σελίδι 279,15 λέγων ὅτι θέσει ἄρα καὶ οὐχὶ φύσει ἐδημιουργήθη ἡ γλῶσσα ἐνθυμεῖται τὸν Σοφοκλέα, βεβαιοῖ ὅτι καὶ αὐτὸς ἀποδέχεται τὴν γνώμην τοῦ ποιητοῦ καὶ παρατίθησι τὸ πολυθρύλητον χορικὸν ἄσμα τῆς Ἀντιγόνης, ἐν ᾧ ὑμνεῖται τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ἐν σελίδι 291 συστρέφει ἐξογκοῖ καὶ λαβυρινθοποιεῖ τὴν περίοδον, ἵνα λάβῃ ἀφορμὴν νὰ παρεμβάλῃ ἐν οὐδέοντι ὅτι «τὴν πολύμοχθον ἀρετὴν ἐξύμνησεν ἀνταξίως τοῦ θεσπεσίου αὐτῆς κάλλους ὁ κλεινότατος τρόφιμος τοῦ Πλατωνικοῦ πνεύματος Ἀριστοτέλης ὡς τὸ κάλλιστον θήραμα τοῦ βίου πρὸς τε τὴν δόξαν τὴν εὐκλεᾶ καὶ τὴν ἀθανασίαν τοῦ ὀνόματος αὐτῆς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον» ! Τούτοις δ' ἔπεται πανηγυρικὸς τῶν δαιμονίων ἀνδρῶν καὶ ὡς ἀληθῶς θεῶν. Καὶ ὀλίγον παρακατιῶν λέγει ὅτι τὸ καλὸν στίλβει ἐναργέστατα καὶ ἐνθυμεῖται εὐθύς τὸν Πίνδαρον καὶ τοῦ Πινδάρου τοὺς περὶ τῆς λαμπρότητος τοῦ χρυσοῦ λόγους καὶ ἀσμεναίτατα παρατίθεται τοὺς Πινδαρικοὺς στίχους «ὁ χρυσοῦς αἰθόμενον πῦρ καὶ τὰ ἐφεξῆς. Ἐὰν δὲ τοῦ καλοῦ ἡ ἰδέα εἶνε λογικῶς συγκριτὴ πρὸς τὸν χρυσὸν ἢ μή, οὐ μέλλει αὐτῷ.

Πανταχοῦ ἐπιλανθάνεται ὁ συγγραφεὺς τὴν ἀρίστην συμβουλήν τοῦ Δημοκρίτου «πολυνοῖην ἀσκέειν χρῆ»· καὶ τὴν τοῦ Ἡρακλείτου «πολυμαθίην νόον οὐ διδάσκει» καὶ τὴν τῆς Κορίννης πρὸς τὸν Πίνδαρον τῇ χειρὶ καὶ οὐ τῷ θυλάκῳ.

Ἐὰν ὁ συγγραφεὺς τῆς πραγματείας ταύτης μετριά-

τέραν ἐποιεῖτο χρῆσιν τῆς πολυμαθίας αὐτοῦ, εἰάν ἦτο λιτότερος μὲν περὶ τὰς ῥητορικὰς καὶ ποιητικὰς ἐκφράσεις, ἦττον δὲ στηλιτευτῆς τῶν καθ' ἡμᾶς κακῶς ἐχόντων ἢ τῶν πρὸς ἡμᾶς δυσμενῶς διακειμένων, εἰάν ἐμιμεῖτο τὴν σεμνότητα καὶ μετριοφροσύνην τοῦ ὑπ' αὐτοῦ δικαίως θαυμαζομένου Ἀριστοτέλους, ὡς ἀρμόζει εἰς πραγματείαν τὴν πιστὴν καὶ ἀκριβῆ ἀναπαράστασιν ξένου φιλοσοφικοῦ θεωρήματος ἀποσκοποῦσαν, ἢ πραγματεία αὐτοῦ θὰ ἦτο ἀξιολογωτάτη. Ἐχει δ' ὁ συγγραφεὺς καὶ παιδείαν καὶ φιλοπονίαν καὶ δύναμιν λόγου, ἵνα σπουδαίους τῇ αὐχμῶσιν φιλοσοφικῇ ἡμῶν φιλολογία παράσχι ἐράνους.

Πρὸς τὰς ἀρετὰς ταύτας τοῦ συγγραφέως ἀφορῶντες καὶ ἐπιθυμοῦντες σφόδρα, ἵνα τὸ ἔργον αὐτοῦ ἀναθεωρηθὲν πλουτίσῃ τὴν πενιχρὰν ἔτι νέαν ἡμῶν φιλοσοφικὴν φιλολογία, ὑποβάλλομεν αὐτῷ ἐνταῦθα παρατηρήσεις τινάς, ἅς προεκάλεσεν ἢ μετὰ προσοχῆς ἀνάγνωσις τοῦ φιλοπονήματος αὐτοῦ. Λυπούμεθα δὲ ὅτι δὲν ὑπεβλήθη εἰς τὸν διαγωνισμὸν πλήρες τὸ ἔργον, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ σχηματίσωμεν ἀκριβεστέραν γνώμην περὶ τῆς ὅλης δημιουργίας τοῦ ἀξιολογωτάτου Εὐμόλπου.

ΑΣΑΦΕΙΑΙ

Ἐν σελ. 120 λέγει «ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους πρώτη φιλοσοφία εἶνε διαλεκτικὴ τῆς φύσεως ἅμα καὶ τῆς διανοίας». Τί σημαίνει ἐνταῦθα ἡ διαλεκτικὴ δὲν ἐννοοῦμεν.

Ἐν σελ. 125, 16 λέγει «Ἴδου λοιπὸν πῶς ὁ ἰδεολόγος Ἀριστοτέλης ἀνευρίσκει τὸν νοῦν, τ. ἔ. τὴν ἰδέαν τοῦ διδασκάλου του ἐν τοῖς αἰσθητοῖς»!